

Ds Richard Vissinga

Matteüs 16, 21-27 en Jesaja 51, 1-6

24-08-2014 OGH

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Wie denkt dat Jezus een allemansvriend is, die iedereen over de bol aait, heeft het mis!

Jezus kan ongekend scherp uit de hoek komen.

We weten van Jezus' verontwaardiging als hij in woede ontstoken de tempel reinigt.

En we kennen de felle woorden waarmee hij de schriftgeleerden en de farizeeërs soms aanspreekt.

Toch schrikken we als hij – in het verhaal van vorige week – een kananese vrouw een hond noemt. Je moet maar durven. Grof in de mond – zo noemen we dat.

En zojuist hoorden we, dat Jezus Petrus een duivel noemt. Nou, nou, dezelfde Petrus, die vlak daarvoor nog zoiets moois gezegd heeft op de vraag wie Jezus is. Toen zei Petrus: U bent de Messias, de zoon van de Levende God.

En nu noemt Jezus hem, Petrus, een duivel. Jij, ga weg, ga achter mij, satan, zegt Jezus.

Blijkbaar staat er voor Jezus veel op het spel, dat hij zo uitvalt naar Petrus.

Daarmee kan het ook voor ons van belang zijn om te verstaan wat hier op het spel staat.

Wij leven in een tijd waarin de kerk onzeker is over haar boodschap. Op vele plaatsen en op veel manieren wordt nagedacht over de vraag wat het profiel van de kerk vandaag de dag moet zijn. Zou dit bijbelgedeelte ons daarbij kunnen helpen? Bij het ontwikkelen van een visie op de kerk? Bij het formuleren van haar missie, zoals we dat tegenwoordig noemen? Hier tikt blijkbaar het hart van het geloof. Waar gaat het precies om?

In het leven van Jezus gaat er een wissel om. Tot nu toe is hij telkens uitgeweken. Tot zevenmaal toe wordt ons dat door Matteus verteld. Tot hij tenslotte in het heidens gebied van Tyrus en Sidon komt. Vanaf dat moment gaat het resoluut op Jeruzalem aan, ondanks alle dreiging. En Jezus maakt in ronde bewoordingen duidelijk wat er zal gaan gebeuren. Dat hij naar Jeruzalem moet gaan en veel moet lijden van de kant van de godsdienstige upper-ten van die dagen, de oudsten, de hogepriesters en de schriftgeleerden; en dat hij gedood zal worden en dat hij op de derde dag zal worden opgewekt. Zo zal het moeten gaan.

Wat is dat voor een 'moeten', dat hier, in deze woorden van Jezus zelf, zo duidelijk de nadruk krijgt? Is dat het moeten dat verwijst naar een God die alles bestiert? Die de veroorzaker zou zijn van alle mogelijke ellende die een mens kan overkomen? Zoals bij de rampen die steeds weer optreden? Zo, dat mensen vragen: God, waarom? God, die het leven van ieder mens, van ieder volk, van deze wereld leidt en bepaalt wat er gebeurt?

In zo'n God kan ik niet geloven. Zo'n God die alles regels en bestiert.

Wel in een God, die ruimte geeft aan mensen om in eigen verantwoordelijkheid te leven en samen de strijd aan te binden tegen de oorzaken en de gevolgen van de afschuwelijke gebeurtenissen die mensen treffen. Een God, die blijkbaar ook de natuur een eigen ruimte heeft gegeven, maar die er toch niet zelf de oorzaak van is, dat de aarde schudt en beeft, dat een dijk doorbreekt en een vulkaan uitbreekt; of dat er op de kleine vierkante meter van het leven iemand ten prooi valt aan een ongeneselijke ziekte.

Waarom zouden we anders bidden: Uw wil geschiede? Blijkbaar is dat gebed nodig en zijn er talrijke situaties waarin die wil van God niet geschiedt. Wie niet met oogkleppen op leeft kan daar veel, te veel vaak, over vertellen. Over wat in strijd is met Gods bedoelingen en toch gebeurt. Je vraagt: God, waarom? Maar daarop krijg je zelden een antwoord, ook al welt die vraag ontelbare malen bij je op. Want je wilt toch begrijpen wat er gebeurt. Je wilt toch graag verbanden zien, een diepere betekenis, een verborgen zin.

In de bijbel wordt daar ook nog wel een andere vraag naast gelegd: God, hoe lang nog? Hoe lang moet het nog duren voordat uw rijk komt, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde?

Jezus, hij moet naar Jeruzalem gaan. Maar dat heeft dan ook een speciale bedoeling.

God zit niet achter alles wat er op aarde gebeurt. Hij is niet overal de verborgen oorzaak van. Nee, Hij gaat een bijzondere weg, in Israel, in het leven van Jezus. Van hem heeft uitgerekend Petrus vlak tevoren in verheven bewoordingen gezegd: U, u bent de Messias, de Zoon van de levende God. En dan, op dat zwaar geladen ogenblik, klinken de woorden over de weg die Jezus zal moeten gaan. Een weg allereerst van lijden en van sterven, en ten laatste van opwekking, op de derde dag.

Maar het is de vraag of Petrus dat laatste, over opwekking uit de dood nog wel gehoord heeft. Want lijden en sterven, daar kan bij de Messias toch geen sprake van zijn?

De Messias, de Christus zou immer komen om te triomferen, te gloriëren, om zijn tegenstanders met harde hand mores te leren? Die zou toch niet komen om de weg onderdoor te gaan?

Petrus, hij zal Jezus tegen zichzelf beschermen en neemt hem daarom terzijde om de zaken helder te stellen. Onder vier ogen. 'God verhoede het, Heer, dat zal u zeker niet gebeuren.'

Op dat moment keert Jezus hem, Petrus, de rug toe. 'Ga terug, achter mij, satan.'

Hier staat ineens alles op scherp. Hier staat alles op het spel. Het Messiasschap van Jezus. Hoe dat eruit ziet. Jezus is geen messias in triomf, maar een Christus die zal lijden, die de weg van het kruis zal moeten gaan.

Waarom moet dat? Als een logisch gevolg van het feit dat het goede altijd het onderspit delft in onze wereld? Nee, er is iets anders aan de hand. Het gaat om het geheim van het leven van Jezus en daarmee om het geheim van wie God voor de mensen wil zijn. Niet een God, hoog boven de mensen verheven, maar dichtbij hen. Een God Immanuel, God-met-ons.

Op andere plaatsen in de bijbel wordt gezegd, dat deze weg door Jezus is gegaan om daar te staan waar onze verloren wereld behoort te staan, in het gericht ten dode. Als straf op de zonde. Om dat gericht te dragen in plaats van die wereld. Om zo een weg te banen naar het werkelijke leven, eeuwig leven. Verzoening en verlossing door hem.

Hoe dat ook zij, dit is de weg die Jezus moet gaan, als Zoon van God. Daar hangt blijkbaar alles van af, daar staat blijkbaar alles op het spel.

Dit maakt het christelijk geloof anders dan andere godsdiensten, namelijk dat we geloven in een God, die niet hoogverheven op een troon blijft zitten, maar die in Jezus Zelf in de diepte van het bestaan is afgedaald om daar een God voor en met de mensen te zijn en een weg van heil te gaan.

Wanneer we dit kwijt raken, dan raken we, denk ik, het hart van het christelijk geloof kwijt; die kern, die blijkbaar zo tegendraads is, zo tegengesteld aan het idee dat wij van een God hebben, dat die steeds weer onder de tafel dreigt te verdwijnen. Om te beginnen hier bij Petrus, die het eerst zo goed doet, moet je zeggen. Met zijn prachtige, hooggestemde belijdenis over Jezus als de Messias, de Zoon van de Levende God.

Jezus zegt hem dat hij zijn naam zal waarmaken: Petrus – rotsman. Op hem die deze belijdenis spreekt zal Jezus zijn gemeente bouwen. Maar nu, die eerste woorden zijn nog maar net verstomd, of we horen: 'Ga terug, achter Mij, satan.'

Wat we hier van leren is dat we als mensen maar heel bescheiden moeten zijn en niet moeten denken dat we de wijsheid in pacht hebben, want de rots wordt al heel snel tot een steen des aanstoots, waar mensen over struikelen.

Jezus is de Messias, die de weg moet gaan, onderlangs, God-met-ons. Met alle gevolgen van dien. Namelijk voor hen die bij Jezus willen horen. Dat is na het eerste moeten het tweede wat hier helder en klaar wordt. Jezus keert zich van Petrus tot alle discipelen en zegt tot hen: 'Wie achter Mij aan wil komen, moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en mij volgen.'

In één adem gaat het over Zijn weg en over de weg van de gemeente. Neem je kruis op je.

Dat is niet in de eerste plaats het kruis dat we kennen uit de uitspraak: 'ieder huisje heeft zijn kruisje.' Nee, daarbij heb je geen keus. Dat heb je niet te kiezen. Dat overkomt je. En met dat

kruis moet je zo goed en zo kwaad als dat gaat klaar zien te komen, je erdoor heen zien te slaan. En je bidt God om kracht, en je hoopt dat er mensen om je heen staan die je dragen, die werkelijk oog voor je hebben. Maar hier gaat het om het kruis dat je vrijwillig op je neemt. Omdat je bij Jezus wilt horen. Omdat je hem wilt volgen.

Wat dat kan inhouden, Jezus volgen?

Zo nu en dan zie je mensen die na een gewonnen sportwedstrijd op de knieën gaan om God te danken voor de overwinning. Geloof als een succesformule. Vooral in Amerika scoort dat hoog. Maar dat is onzin.

Geloof je omdat je dan vaste grond onder de voeten hebt? Kijk uit wat je zegt, want met een kruis op je nek loop je aardig de kans om te struikelen.

Geloof omdat het erbij hoort, als sociaal gegeven, dat is steeds minder in zwang, net als het christelijk geloof dat bij onze cultuur hoort, die onze cultuur tot in zijn wortels heeft gestempeld. Geloof je om de belangrijke waarden en normen die je daarin meekrijgt?

Hier, in het evangelie, wordt een heel andere toon aangeslagen. Heel tegendraads en kritisch.

Zo tegendraads als de weg van Jezus zelf. Je kunt de hele wereld winnen, maar wat baat het je als je schade lijdt aan je ziel?

De wereld – wat hoort daar allemaal niet bij? De wereld van brood op de plank, van economie en politiek, de wereld van de verheven waarden, cultuur en samenleving, de wereld van de wetenschap, van het schone, muziek en kunst, de wereld van het genieten, recreatie en sport, de wereld van het sociale, de verhoudingen tussen de mensen. Heel fascinerend en boeiend. Je kunt je er aan verslingeren, zelfs aan één facet van die veelkleurige werkelijkheid; je kunt je er aan verliezen. Die wereld, schepping van God, je kunt je zelf erin kwijtraken – dan lijdt je schade aan je ziel en heb je niks gewonnen. Dan loopt je weg dood. Wanneer je niet weet van die weg onderdoor, die Jezus is gegaan. Wanneer je niet meer weet van dat tegendraadse van het afzien van jezelf, van anders leven, tegen de stroom in.

Wat vraagt dat van ons? Een nieuw heldendom? Is dat een spectaculair of op z'n minst een voorbeeldig leven?

Er kunnen momenten zijn in het leven van mensen, in het samenleven, dat iemand geroepen wordt tot een grote taak. Maar meestal zijn het kleinere dingen. Bescheiden daden. Niet voor het front van de wereld, maar meer in het verborgene.

Het omzien naar iemand die het moeilijk heeft. Trouw naast iemand blijven staan, ook al kost dat veel van jezelf, van je tijd, van je ambities. Een bepaalde taak op je nemen en daar tijd voor vrijmaken gewoon omdat je weet dat dat moet. Van jezelf afzien, over je eigen schaduw heenstappen, omdat je eigenlijk die ander met wie jij nog steeds een appeltje te schillen hebt, vergeeft en in vrijheid laat gaan. En zo kan ieder wel zelf bedenken wat die weg is. Van jezelf afzien ter wille van je naaste, dichtbij en verweg, ter wille van het milieu, dat zo te lijden heeft onder mensen die de hele wereld willen winnen.

Zo leven, anders leven, kan ten koste gaan van je vrije tijd, van je portemonnaie, je aanzien.

Maar wat wil je, wanneer je bij Jezus wilt horen, die ons zelf is voorgedaan? Wat verwacht je anders? Elders zegt Jezus: een knecht is toch niet meer dan zijn heer?

Maar laten we niet somber doen. Want wie bereid is zichzelf te verliezen, die zal zichzelf vinden. Die leeft met een belofte. De belofte van Jezus zelf. Dat je vergolden zal worden naar je daden.

Ga terug, achter Mij, satan. Alles komt op scherp te staan. Hier worden we bepaald bij de kern van ons geloof, bij Jezus, die de weg van het kruis gaat. Maar die weg is niet zonder het licht van de opstanding. En in het spoor van Jezus is er een gemeente, die die weg mag gaan en die zo het licht der wereld en het zout der aarde is. In een leven dat spoort met de leer.

Amen